

MEŽSAIMNIECĪBA

2013.GADĀ

Informatīvais apskats

SATURS

Latvijas meža zemju platība	1
Mežaudžu platību struktūra pēc koku sugas Latvijas mežā.....	1
Mežainums pa statistiskajiem reģioniem 2014.gada 1.janvārī.....	2
Kopējā mežaudžu krāja	2
Meža iedalījums pa īpašuma formām.....	2
Mežaudžu vecuma struktūra 2014.gada 1.janvārī.....	3
Meža platība sadalījumā pa meža augšanas apstākļu tipiem 2014.....	3
Meža ugunsgrēku skaits	3
Meža ugunsgrēku cēloņi 2013.gadā...	4
Bojātās un augtspēju zaudējušās mežaudzes 2013.gadā	4
Dabas aizsardzības mežu platības 2013.gada 31.decembrī.....	4
Medījamo dzīvnieku skaits un ieguve (uz 1.aprīli)	5
Izcirstās krājas	5
Izcirstās platības un krājas pa ciršu veidiem 2013.gadā	6
Likumpārkāpumi meža izmantošanas un apsaimniekošanas, medību un meža ugunsapsardzības jomā 2013.gadā	6
Mežizstrādes izmaksas	7
Meža atjaunošana	7
Galvenās cirtes un meža atjaunošanas platības.....	7
Meža atjaunošanas un kopšanas izmaksas 2013.gadā.....	8
Skuju koku zāģbaļķu iepirkuma cenas	8
Lapu koku zāģbaļķu, finierkluču un taras kluču iepirkuma cenas	8

Pēc Meža resursu monitoringa datiem uz 2014.gada 1.janvāri Latvijā mežs aizņem 3 260 tūkst. ha, no kuriem valstij pieder 1 510 tūkst. ha (46,3% no visu mežu platības), savukārt pārējiem īpašniekiem meža kopplatība ir 1 750 tūkst. ha (53,7% no visa meža platības). Visvairāk mežu (50-60%) ir Kurzemes un Vidzemes reģionā, bet salīdzinoši mazāk Zemgalē. Meža resursu monitoringa darbs organizēts piecu gadu ciklos (datu avots cikls 2009.gada 1.janvāris – 2014.gada 1.janvāris), katru gadu uzmērot vienu piekto daļu no kopējā valstī izvietoto parauglaukumu skaita. Monitoringa cikla beigās tiek iegūta statistiski precīza informācija par meža resursiem visā Latvijas teritorijā, un tiek uzsākts nākamais meža resursu monitoringa piecu gadu cikls, secīgi veicot pārmērījumus ierīkotajos parauglaukumos un iegūstot informāciju par meža resursu izmaiņu dinamiku.

Latvijas meža zemju platība

(tūkst. ha)

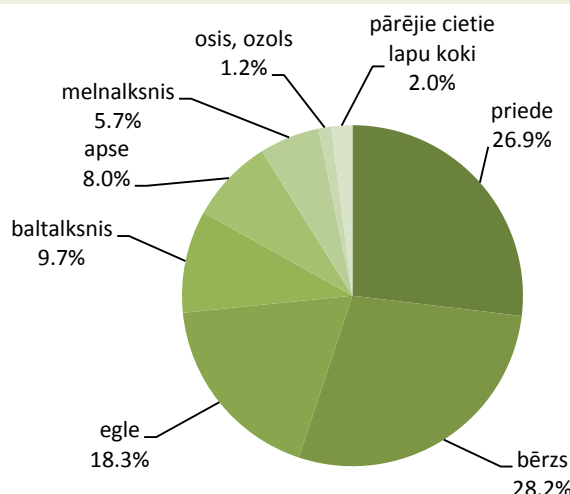
	2000 ¹	2008 ¹	*2009 ²	**2014 ²
Meža zeme	3 209	3 238	3 558	3 575
Mežs	2 888	2 956	3 241	3 260
mežaudze	2 804	2 820	3 191	3 198
iznīkusi audze, degums, vējgāze, izcirtums	84	136	51	62
Purvi (mežā)	218	181	137	137
Lauces	28	34	37	33
Pārplūstoši klajumi	10	13	45	43
Zeme zem infrastruktūras objektiem, u.c.	64	54	87	90
Pārējā meža zeme	12	12

* meža resursu monitoringa 1.cikla dati.

** meža resursu monitoringa 2.cikla dati.

Latvijas mežā ir gan skuju koki, gan lapu koki, tomēr pārsvarā ir priede, bērzs un egle, kuru audzes kopā aizņem 73,4% no visas meža platības. Pārējās meža platības aizņem melnalkšņu, baltalkšņu, apšu, ošu un ozolu audzes. Latvijā pieaug bērza un citu lapu koku sugu mežaudžu īpatsvars, jo lauksaimniecības zemes turpina strauji aizaugt ar lapu kokiem.

Mežaudžu platību struktūra pēc koku sugas Latvijas mežā²

2014

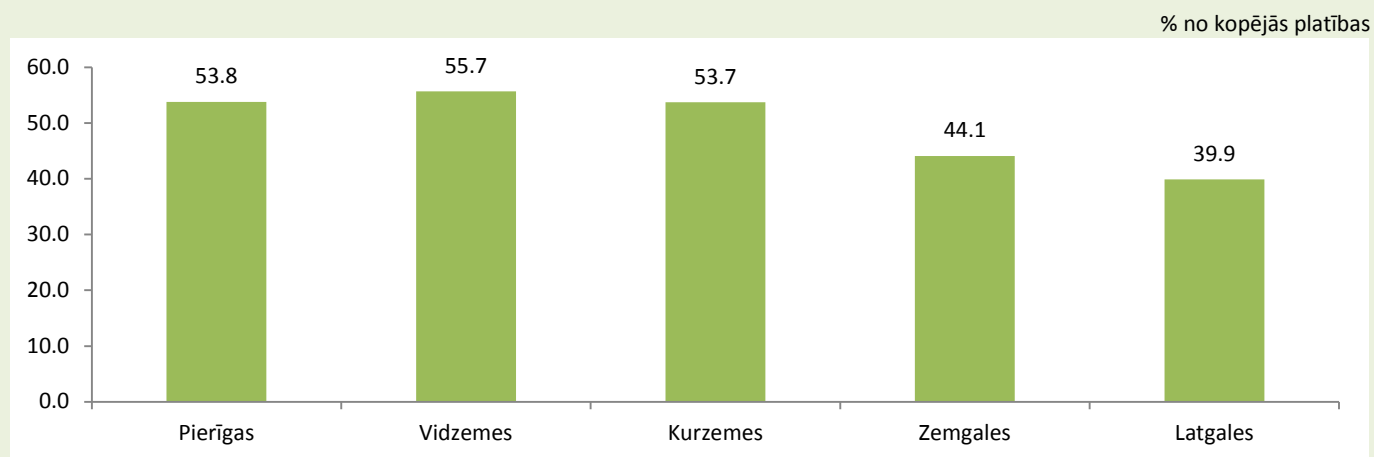
14-027-000

¹ Valsts meža dienesta (VMD) dati.

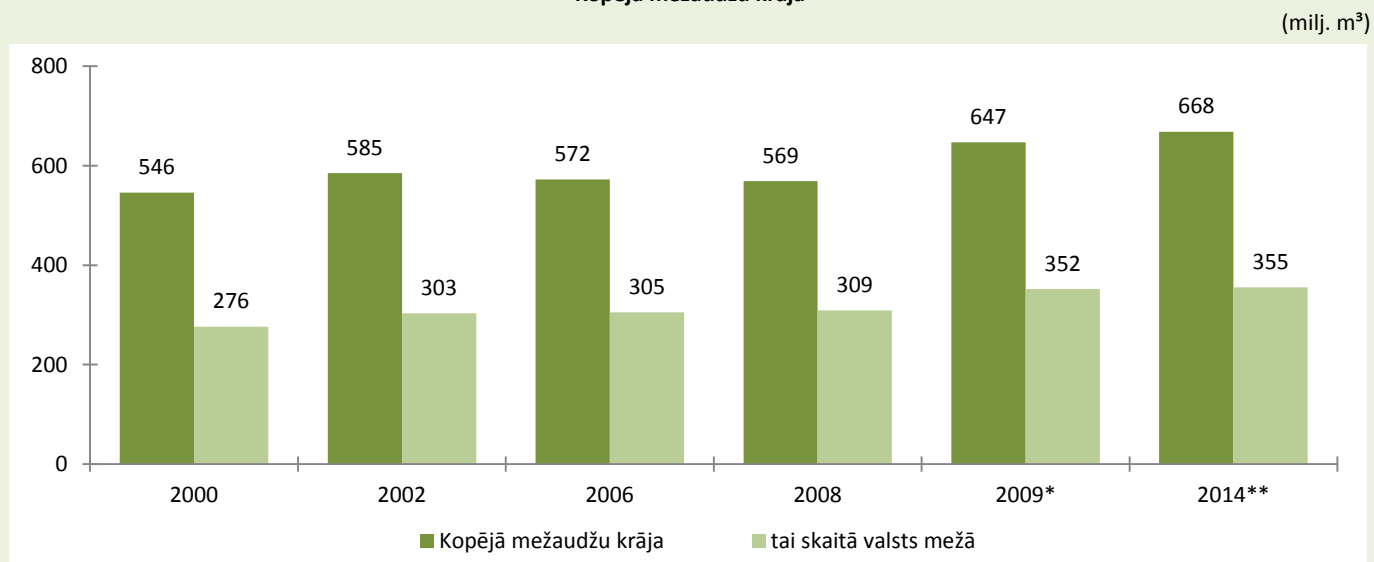
² Meža resursu monitoringa dati (Zemkopības ministrija).

Mežainums Latvijā kopā ir 50 %. Visvairāk apmežoti ir Vidzemes, Pierīgas un Kurzemes statistiskie reģioni. Vismazāk mežu ir Zemgalē un Latgalē.

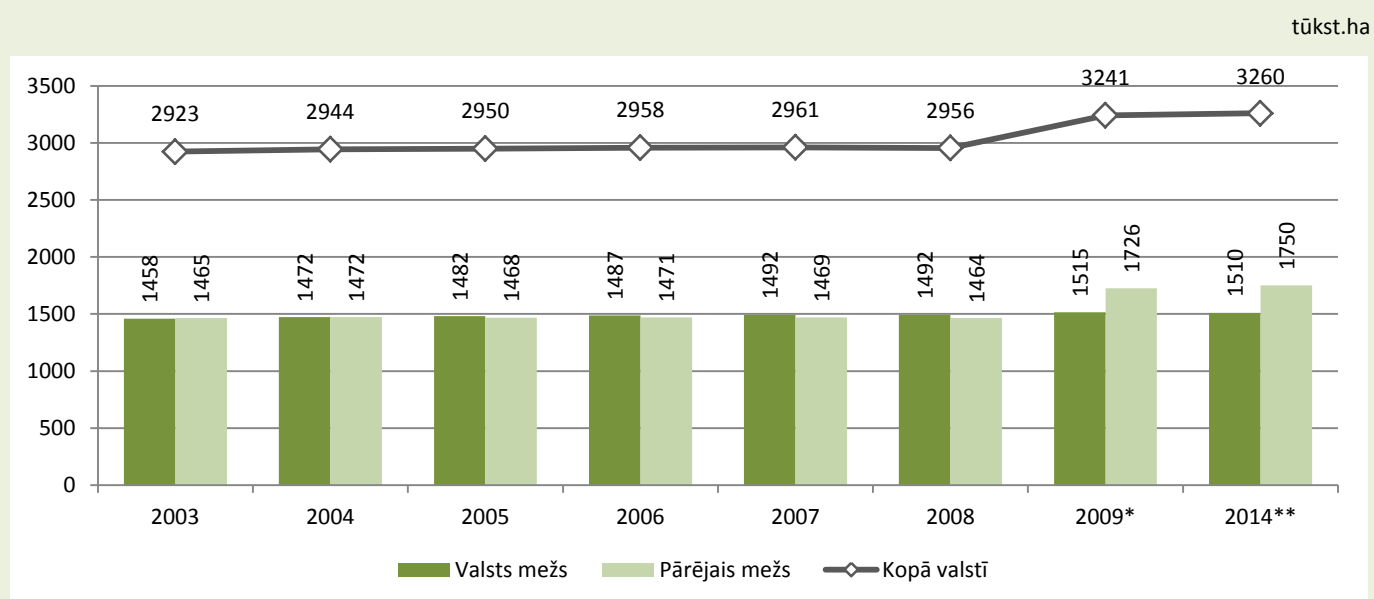
Mežainums pa statistiskajiem reģioniem 2014.gada 1.janvārī**

Kopējā mežaudžu krāja

Meža iedalījums pa īpašuma formām

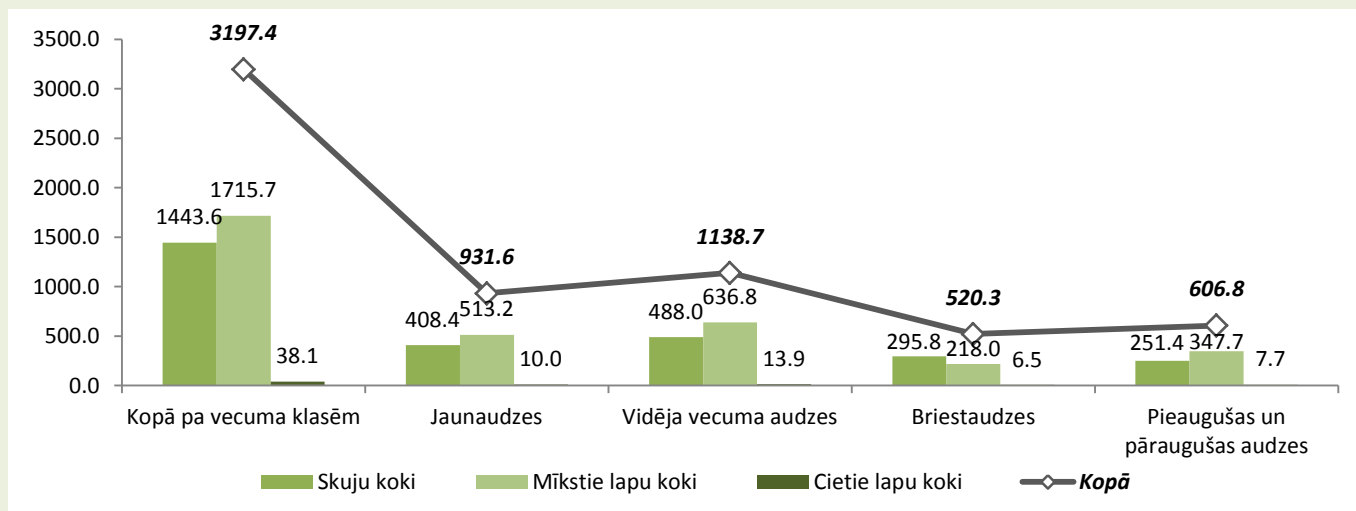

* meža resursu monitoringa 1.cikla dati

** meža resursu monitoringa 2.cikla dati

Mežaudžu vecuma struktūra 2014.gada 1.janvārī²

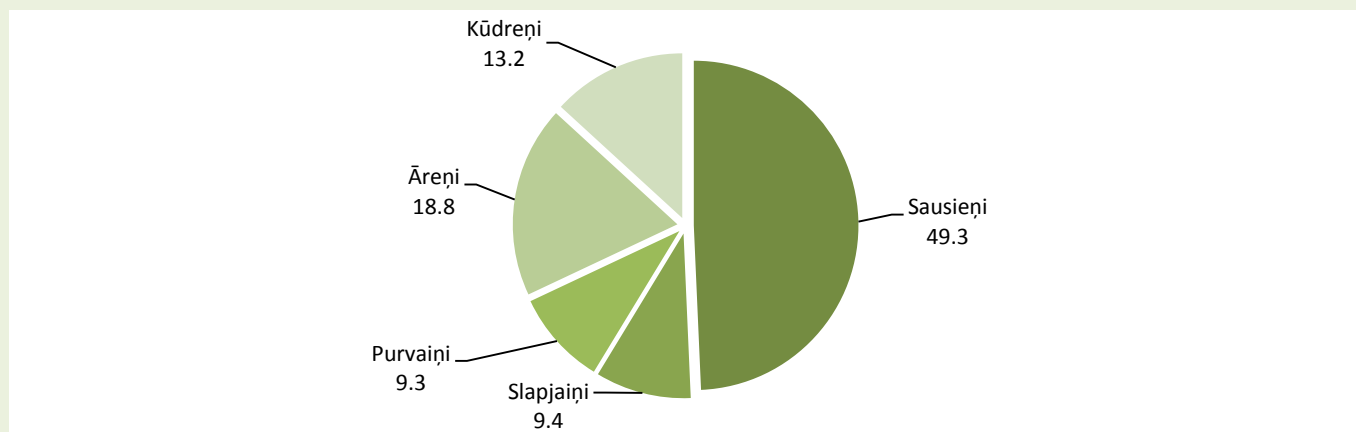
tūkst.ha

Meža augšanas apstākļu tipi raksturo meža augšanas potenciālu un apsaimniekošanas iespējas. Visvairāk meža aug uz normāla mitruma minerālaugsnēm – sausieņu meža augšanas apstākļu tipos.

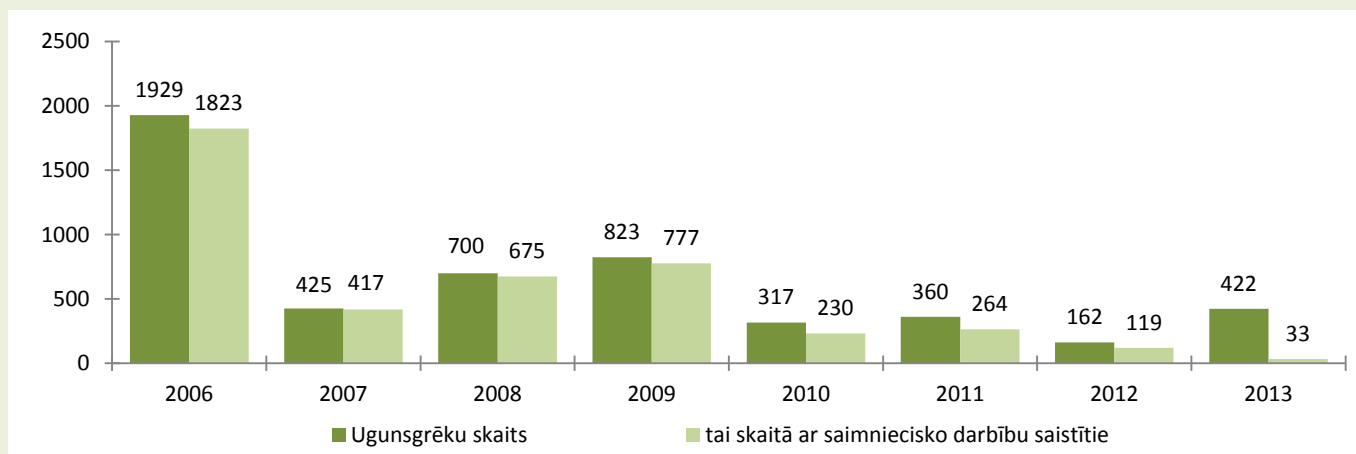
Meža platība sadalījumā pa meža augšanas apstākļu tipiem 2014**

% no kopējās meža platības

Lielu postu Latvijas mežam nodara meža ugunsgrēki. Lielākoties meža ugunsgrēku izcelšanās iemesls ir cilvēka neuzmanība rīcībā ar uguni, kas sausā laikā izraisa meža ugunsgrēkus. Meža ugunsgrēki kļūst sevišķi bīstami un strauji izplatās, ja sausumu pavada spēcīgs vējš. Pēc Valsts meža dienesta informācijas visvairāk meža ugunsgrēku bija izcēlušies 2006.gadā, kad to skaits sasniedza 1 929, bet mežsaimniecībai nodarīto zaudējumu summa bija 2 785,1 tūkst. eiro. 2013.gadā mežsaimniecībai nodarīto zaudējumu summa bija 147,8 tūkst. eiro.

Meža ugunsgrēku skaits¹

** meža resursu monitoringa 2.cikla dati.

¹ Valsts meža dienesta (VMD) dati.

² Meža resursu monitoringa dati (Zemkopības ministrija).

Meža ugunsgrēku cēloņi 2013.gadā¹

Ugunsgrēka cēlonis	Ugunsgrēku skaits			Uguns skartā platība, ha		
	Kopā	Valsts mežā	Pārējā mežā	Kopā	Valsts mežā	Pārējā mežā
Valstī pavisam	422	193	229	216,8	102,0	114,8
Ļaunprātīga dedzināšana	26	23	3	0,7	0,6	0,1
Meža apmeklētāju neuzmanīga rīcība ar uguni	344	148	196	142,3	85,4	56,9
Ar cilvēka saimniecisko darbību saistītie (tai skaitā pērnās zāles dedzināšana, ciršanas atlikumu dedzināšana, mehanizēto transportlīdzekļu iedarbība)	33	9	24	61,9	13,0	48,9
Cits (tai skaitā elektrolīniju īssavienojumi, zibens izraisītie)	19	13	6	11,9	3,0	8,9

Kaitēkļu, dzīvnieku, slimību, meža ugunsgrēku, vējgāžu un snieglaužu, pārlicīga mitruma un citu bojājumu dēļ 2013.gadā izcirstas bojātas un augtspēju zaudējušas mežaudzes 1 393,2 hektāru apjomā, kas ir par 57 % vairāk, salīdzinot ar 2012.gadu (799 ha). Vēja bojājumi (koku un sakņu izšūpošana) un pārlicīga mitruma radītie bojājumi bija galvenais cēlonis mežaudžu platību bojājumiem 2013.gadā.

Bojātās un augtspēju zaudējušās mežaudzes 2013.gadā¹

	Kopā valstī		Kopā valsts mežā		Kopā pārējā mežā	
	Bojājumu rezultātā izcirstais apjoms, tūkst. m ³	Bojā aizgājušās audzes, ha	Bojājumu rezultātā izcirstais apjoms, tūkst. m ³	Bojā aizgājušās audzes, ha	Bojājumu rezultātā izcirstais apjoms, tūkst. m ³	Bojā aizgājušās audzes, ha
Meža bojājumi kopā	747,1	1393,2	462,7	555,4	284,4	837,8
Dzīvnieku bojājumi	11,3	50,8	2,3	6,8	9,0	44,0
Kaitēkļu bojājumi	49,6	105,5	35,4	83,0	14,2	22,5
tai skaitā						
skuju un lapu kaitēkļu bojājumi	0,2	2,1	0,1	2,1	0,1	0,0
stumbru kaitēkļu bojājumi	49,4	103,4	35,3	80,9	14,1	22,5
jaunaudžu kaitēkļu bojājumi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Slimību bojājumi	26,3	46,5	17,2	7,7	9,1	38,8
Vējgāžu, snieglaužu bojājumi	592,9	711,5	365,0	255,5	227,9	456,0
Meža ugunsgrēku bojājumi	1,5	10,6	0,7	1,4	0,8	9,2
Pārlicīga mitruma bojājumi	30,1	304,8	15,5	134,3	14,6	170,5
Citi bojājumi	35,4	163,5	26,6	66,7	8,8	96,8

Kopā valstī ir izveidoti 2163 mikroliegumi 39,8 tūkst. ha platībā. No tiem 1242 mikroliegumi (35,0 tūkst. ha, neskaitot buferzonas) izdalīti īpaši aizsargājamām putnu sugām, pārējie 921 (4,8 tūkst. ha) - īpaši aizsargājamiem biotopiem, augiem, kukaiņiem. Pēc platības 93 % mikroliegumu atrodas valsts mežā, 7 % - pārējā mežā.

Dabas aizsardzības mežu platības 2013.gada 31.decembrī¹

(tūkst. ha)

	Platība, pavisam	tai skaitā	
		valsts mežā	pārējā mežā
Dabas rezervātu mežs	8,7	8,6	0,1
Nacionālo parku mežs	103,4	50,8	52,6
Dabas liegumu mežs	106,0	84,7	21,3
Dabas parku mežs	63,3	31,1	32,2
Aizsargājamo ainavu apvidu mežs	82,4	35,8	46,6
Dabas pieminekļu mežs	3,5	2,2	1,3
Vides un dabas resursu aizsardzības aizsargjoslu mežs (Baltijas jūras un Rīgas jūras līča krasta kāpu aizsargjoslu mežs, Baltijas jūras un Rīgas jūras līča ierobežotas saimnieciskās darbības joslu mežs, aizsargjoslu mežs ap pilsētām)	99,6	63,9	35,7
Mikroliegumu mežs	38,1	35,5	2,6
Īpaši aizsargājami meža iecirkņi un bioloģiski vērtīgi meži	13,2	11,4	1,8

¹ Valsts meža dienesta (VMD) dati.

Medību resursu pārvaldīšana nepieciešama ne tikai lai nodrošinātu pieprasījumu pēc medībām, bet arī lai līdzsvarotu savvaļas sugu aizsardzības, medību resursu izmantošanas un citu zemes lietošanas veidu, īpaši mežsaimniecības un lauksaimniecības, intereses. Uzskaitē nenotiek kā vienlaicīga akcija, bet gan kā dzīvnieku skaita ikgadējs vērtējums pēc stāvokļa uz 1.aprīli.

Medijamo dzīvnieku skaits un ieguve uz 1.aprīli¹

Medijamo dzīvnieku suga	Medijamo dzīvnieku skaits, tūkst.		Nomedīti medību sezonā	
	2013	2014	2012/2013	2013/2014
Pārnadži				
alnis	20,9	21,1	3 806	4 349
staltbriedis	51,8	52,5	7 578	8 735
stirna	141,5	130,2	7 028	5 870
mežacūka	74,2	55,5	37 388	37 576
Kažokādu zvēri				
zaķis	35,1	34,7	692	726
cauna	30,3	29,7	2 669	2 128
lapsa	29,8	28,2	8 449	6 214
bebrs	76,44	74,3	24 711	31 376
vilks	1,2	1,1	247	292
lūsis	1,7	1,6	150	147
jenotsuns	29,3	29,2	7 132	6 919
Amerikas ūdele	23,3	23,2	395	716
āpsis	13,9	13,8	405	714
ondatra	5,3	5,5	89	227

Ik gadu zināms daudzums koksnes tiek nocirsts, veicot izaugušās koksnes ražas ievākšanu galvenajā cirtē, kā arī cērtot kokus kopšanas un sanitārajās cirtēs paliekošās mežaudzes stāvokļa uzlabošanai. Koku ciršanas apjomu dinamiku ietekmē daudzi faktori – valsts attīstība, vispārējā ekonomiskā situācija, kokmateriālu cenas tirgū, likumdošana utt.

Izcirstās krājas¹

(tūkst. m³)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Cirtes pavisam	11281	9797	10 125	8 962	10 728	12 981	12 720	11 726	11 659
Galvenā cirte	6 818	8 073	8 059	6 801	9 323	11 461	10 500	9 753	9 283
Kopšanas cirte	597	1 122	1 548	1457	1 143	1 069	1 215	1 290	1 447
Rekonstruktīvā cirte	26	75	53	35	23	34	28	10	12
Sanitārā cirte	3619	298	227	375	117	266	786	485	726
Cita cirte (kopā ar nelikumīgi izcirsto)	221	229	238	294	122	151	191	188	191

2013.gadā Latvijā tika nocirsti 11,7 miljoni kubikmetru koksnes, no kuriem 5,6 miljoni kubikmetru (47,9% no kopējā izcirstā koksnes apjoma) iegūti valsts mežā un 6,1 miljoni kubikmetru (52,1% no kopējā izcirstā koksnes apjoma) iegūti privāto meža īpašnieku, pašvaldību un citu meža īpašnieku mežos. 2013.gadā salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu izcirstās koksnes apjoms saglabājies iepriekšējā gada robežās. Valsts mežā izcirstais koksnes apjoms ir samazinājies par 173 tūkst. kubikmetru koksnes, bet pieaudzis pārējā mežā par 206 tūkst. kubikmetru koksnes.

¹ Valsts meža dienesta (VMD) dati.

Izcirstās platības un krājas pa ciršu veidiem 2013.gadā¹

Cirtes veids	Pavisam		tai skaitā			
			valsts mežā		pārējā mežā	
	platība, ha	krāja, tūkst. m ³	platība, ha	krāja, tūkst. m ³	platība, ha	krāja, tūkst. m ³
Cirtes, pavisam	113 744,0	11 659,0	52 838,6	5 572,6	60 905,4	6 086,4
Galvenā cirte	43 242,8	9 282,7	14 904,5	4 057,9	28 338,3	5 224,8
Kopšanas cirte	35 730,0	1 447,4	15 834,9	910,3	19 895,1	537,1
Rekonstruktīvā cirte	122,2	11,7	2,5	0,3	119,7	11,4
Sanitārā cirte (kopā ar vējgāžu cirti)	31 962,9	725,7	19 931,8	454,0	12 031,1	271,7
Vienlaidus un izlases citas cirtes	2 023,7	135,6	1 832,3	124,2	191,4	11,4
Ainavu cirte	5,1	0,1	5,1	0,1	0,0	0,0
Atmežošanas cirte	343,2	45,5	170,9	24,7	172,3	20,8
Nelikumīgā cirte	314,1	10,3	156,6	1,1	157,5	9,2

2013.gadā konstatēti 1012 meža apsaimniekošanas un izmantošanas regulējošo normatīvo aktu pārkāpumu gadījumu, par ko sastādīti administratīvā pārkāpuma protokoli. Vairāk likumpārkāpumu bijis augošu koku patvaļīgā ciršanā un atjaunotās mežaudzes kopšanas, kā arī meža atjaunošanas prasību pārkāpšanā.

Likumpārkāpumi meža izmantošanas un apsaimniekošanas, medību un meža ugunsapsardzības jomā 2013.gadā¹

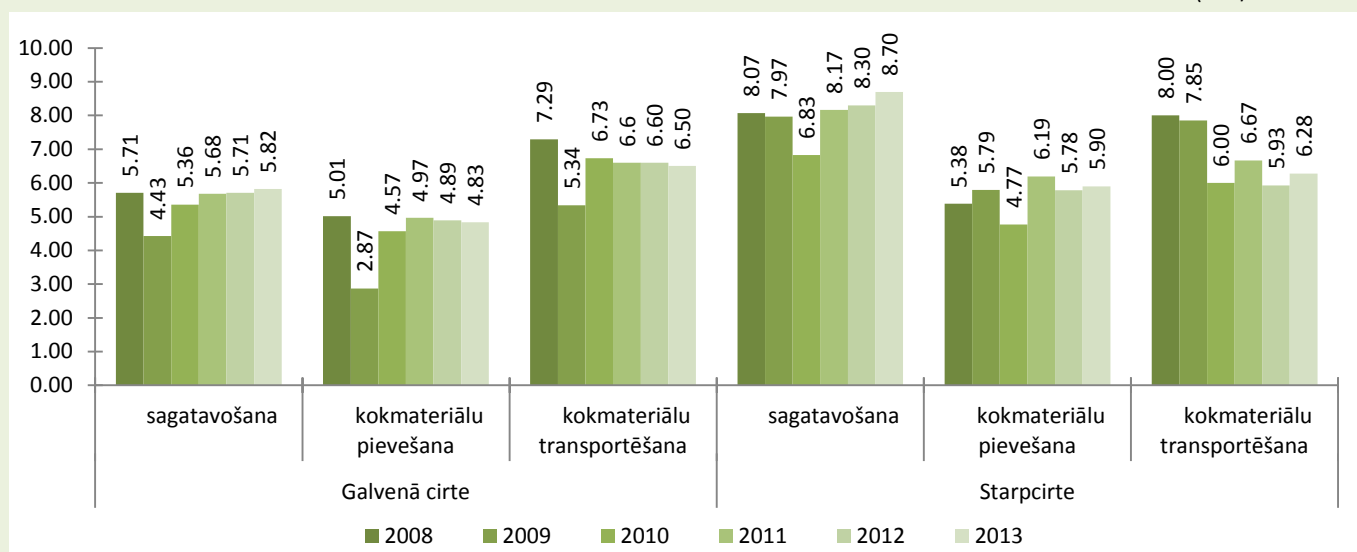
Pārkāpumu veids	Sastādīti protokoli, gadījumi	Spēkā stājušies lēmumi par administratīvā soda uzlikšanu, lietu skaits	Spēkā stājušies lēmumi par administratīvā soda uzlikšanu, eiro
Meža apsaimniekošanas informācijas sniegšanas prasību pārkāpšana	9	8	483,8
Meža iznīcināšana vai bojāšana	1	1	28,5
Darbības veikšana meža zemēs bez apliecinājuma	8	6	213,4
Meža neatļauta atmežošana	23	22	11 213,7
Augošu koku patvaļīga ciršana vai bojāšana	348	90	12 884,1
Dabas aizsardzības prasību pārkāpšana meža apsaimniekošanā un izmantošanā	52	43	4 055,2
Meža atjaunošanas prasību pārkāpšana	200	159	9 889,0
Atjaunotās mežaudzes kopšanas prasību pārkāpšana	239	143	2 766,1
Meža reproductīvā materiāla ieguves, izmantošanas vai tirdzniecības prasību pārkāpšana	3	3	455,3
Ugunsdrošības prasību pārkāpšana mežā	7	1	28,5
Meža aizsardzības prasību pārkāpšana	2	1	28,5
Medību noteikumu pārkāpšana	102	90	2 874,2
Nelikumīgas medības	15	6	853,7
Kopā valstī	1012	573	45 773,8

¹ Valsts meža dienesta (VMD) dati.

Mežizstrādes izmaksas ietver kokmateriālu sagatavošanu, pievešanu līdz ceļam un transportēšanu līdz iepirkšanas punktam galvenajā cirtē un starpcirtē. Galvenajā cirtē meža gabals tiek izcirsts pilnībā, bet starpcirtē (kopšanas, rekonstruktīvā, sanitārā) cirte tiek veikta daļēji.

Mežizstrādes izmaksas

(eiro/m³ bez PVN)

Meža atjaunošanas pamatuzdevums ir mežsaimniecības prasībām atbilstoša produktīva un kvalitatīva meža izaudzēšana, mežu atjaunojot mākslīgi (sējot vai stādot) vai veicinot dabisko atjaunošanos, ja tā norit ar dotajiem augšanas apstākļiem atbilstošām koku sugām. 2013.gadā meža atjaunošanas apjomi (40 266 ha), salīdzinot ar iepriekšējo gadu, palielinājušies par 14,3%. Mākslīgi atjaunoti 33,4% (13 444 ha) meža, bet dabiski – 66,6% (26 822 ha).

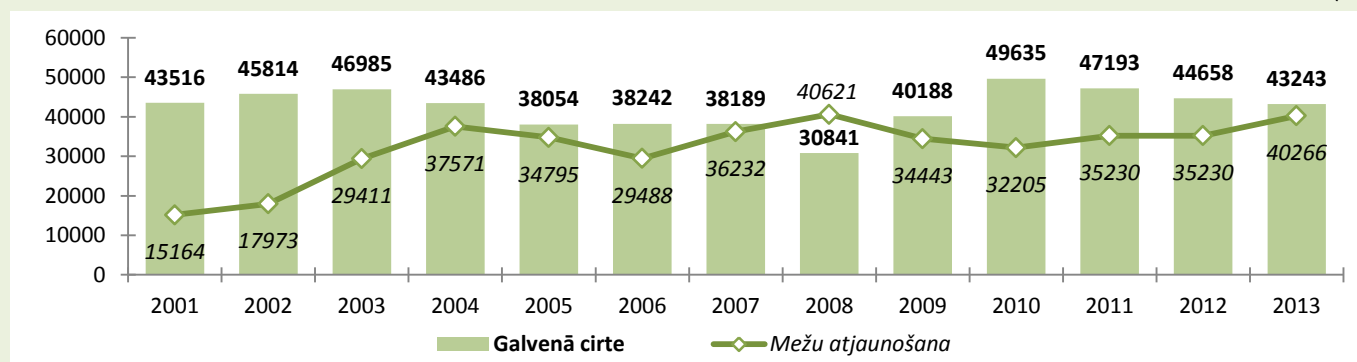
Meža atjaunošana¹

(ha)

Meža atjaunošana	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Valstī kopumā	40 621	34 443	32 205	35 230	35 230	40 266
tai skaitā mākslīgā atjaunošana	11 211	10 565	10 811	12 908	13 290	13 444
Valsts mežs	11 300	11 588	13 409	17 576	16 797	20 338
tai skaitā mākslīgā atjaunošana	7 663	7 990	9 164	11 242	11 242	10 563
Citi meži	29 321	22 855	18 796	17 654	18 432	19 928
tai skaitā mākslīgā atjaunošana	3 548	2 574	1 647	1 666	2 048	2 881

Galvenās cirtes un meža atjaunošanas platības¹

(ha)

Meža atjaunošanas un kopšanas izmaksas tiek izmantotas, lai izvērtētu meža stādīšanai sagatavotās, mākslīgi atjaunotās meža platību, augsnes sagatavošanas, stādu, stādīšanas izmaksas un lai noteiktu meža agrotehniskās kopšanas, jaunaudžu sastāva kopšanas platības un to kopšanas izmaksas.

Meža atjaunošanas izmaksas ietekmē augsnes sagatavošanas izmaksas, stādu izmaksas un stādīšanas izmaksas. Augsnes sagatavošanas un stādīšanas kopējās izmaksas 2013. gadā vislielākās bija meža zemes 2. kvalitātes grupas mežos, bet viszemākās meža zemes 4. kvalitātes grupas mežos. Kopšanas izmaksās ietilpst meža agrotehniskās un jaunaudžu sastāva kopšanas izmaksas. Vislielākās meža kopšanas kopējās izmaksas 2013. gadā bija meža zemes 1. kvalitātes grupas mežos.

¹ Valsts meža dienesta (VMD) dati.

Meža atjaunošanas un kopšanas izmaksas 2013.gadā

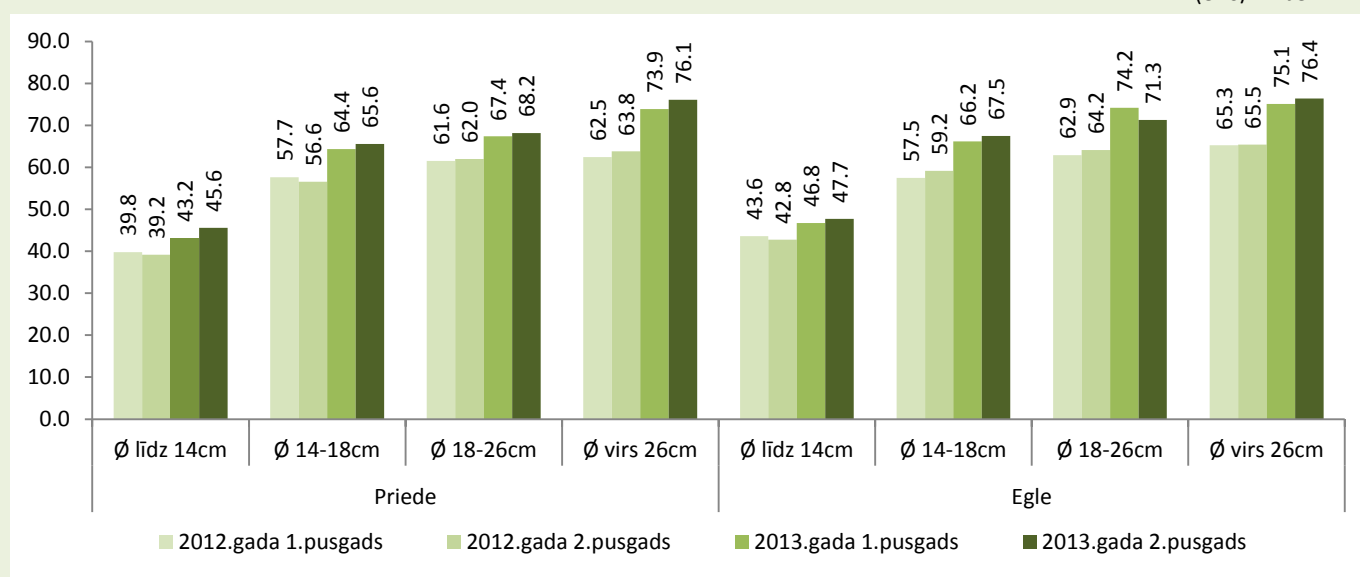
(eiro/ha bez PVN)

	Meža zemes 1.kvalitātes grupa	Meža zemes 2.kvalitātes grupa	Meža zemes 3.kvalitātes grupa	Meža zemes 4.kvalitātes grupa
Augsnes sagatavošanas izmaksas	143,16	145,32	131,99	134,87
Stādu izmaksas	321,20	390,38	388,44	331,99
Stādīšanas izmaksas	118,70	94,50	102,02	99,80
Agrotehniskās kopšanas izmaksas	124,10	95,69	101,56	92,74
Jaunaudžu sastāva kopšanas izmaksas	108,55	123,64	119,50	117,39

Centrālās statistikas pārvaldes apkopotā informācija par apaļo kokmateriālu iepirkuma cenām liecina, ka 2013.gadā vērojamas neliels, bet stabils cenu kāpums gan skujkoku, gan lapu koku zāgbaļķu, kā arī finierkluču un taras kluču iepirkuma segmentos.

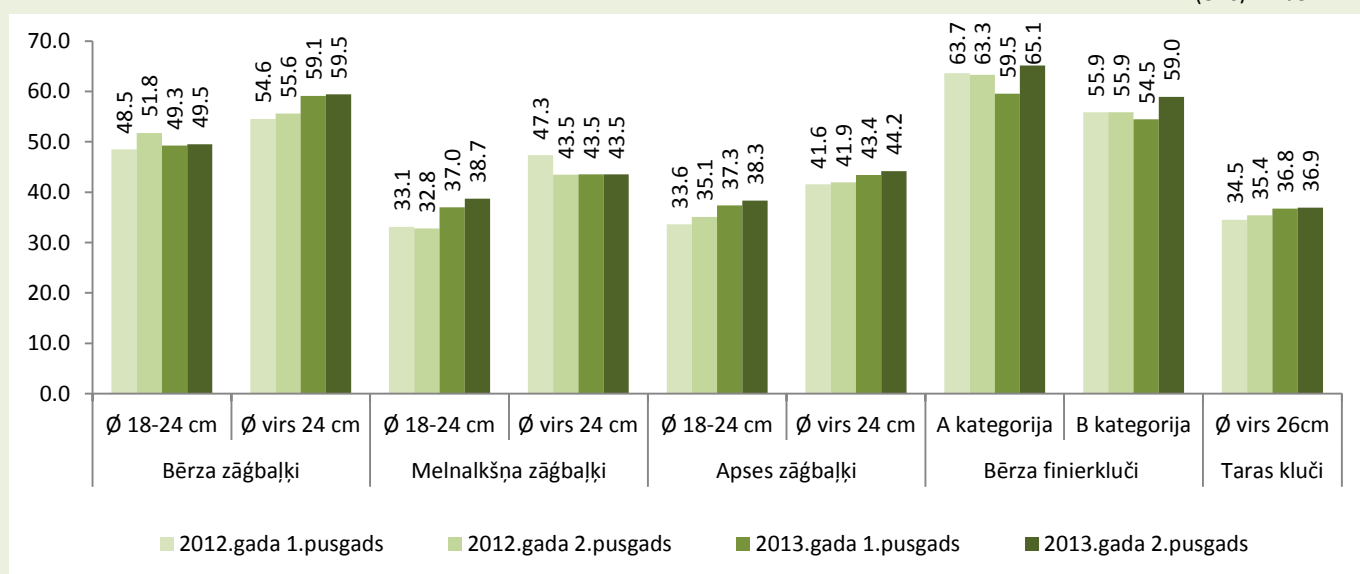
Skuju koku zāgbaļķu iepirkuma cenas

(eiro/m³ bez PVN)

Lapu koku zāgbaļķu, finierkluču un taras kluču iepirkuma cenas

(eiro/m³ bez PVN)

Publikācija sagatavota, izmantojot mežu īpašnieku, apsaimniekotāju, mežsaimniecisko pakalpojumu sniedzēju iesniegtos statistikas pārskatus, kā arī Valsts meža dienesta un Zemkopības ministrijas datus.